

Tempoverschillen tussen Pendrecht en Afrikaanderwijk in het 'Pact op Zuid': sociale herovering en kansgedreven buurtbeleid

In Pendrecht wordt sinds 2004 zwaar ingezet op veiligheid, herstructurering en sociale vernieuwing. In deze wijk vindt ondertussen een verschuiving plaats van sociale herovering naar het kansgedreven buurtbeleid. De naoorlogse tuinstad Pendrecht kent een lange traditie van sociaal kapitaal. Sinds de eerste mensen zich vestigden heeft Pendrecht een groot aantal actieve en betrokken bewoners. In de afgelopen tien jaar is het sociaal kapitaal onder druk door de omslag in de bevolking die zich in de wijk heeft vertrokken. Ondanks de problemen vinden veel betrokkenen dat Pendrecht een wijk is waar nog veel mensen echt iets willen. Op het gebied van veiligheid en empowerment van bewoners moeten nog wel veel inspanningen gepleegd worden. In Pendrecht draait het nu om het bestendigen van ingezet beleid, het vergroten van de zelfredzaamheid en competenties van bewoners, het activeren en inzetten van vitale kernen en het verlagen van het aantal gezinnen dat zich in een crisissituatie bevindt.

In de Afrikaanderwijk is de sociale herovering nog in volle gang. In het gebied bevinden zich enkele van de acht stedelijke hotspots. Het programma voor de integrale gebiedsgerichte aanpak krijgt sinds januari 2006 vorm. De Afrikaanderwijk kan actief leren van de ervaringen van Pendrecht en zal hierdoor versneld inlopen. Op een aantal onderdelen kunnen de wijken gezamenlijk optrekken. Het uiteindelijke doel is het creëren van een levende en lerende buurt. In deze buurt moet het vertrouwen van de bewoners terugkomen. Zij zullen zich weer inzetten voor de buurt omdat het hún buurt is. In eerste instantie zal in de Afrikaanderwijk de stap van achterstandsbuurt (met een cohesietekort) naar middenstands- buurt gemaakt moeten worden. Om dit proces te voltooien zullen de overheid en sociale spelers extra inspanningen moeten plegen.

Twee voorbeeldprojecten

In Pendrecht en Afrikaanderwijk zijn twee innovatieve projecten in ontwikkeling:

• Wijktheater/Pendrecht Universiteit

Wat: het ontwikkelen van nieuwe vormen van bewonersparticipatie (theater-producties door en voor bewoners om de sociale cohesie te bevorderen)

Hoe: wisselende actieve kernen, waarmee samengewerkt wordt door de overheid, woningcorporaties en sociale partners. De proeftuin biedt ruimte voor experimenten. Doelstelling het activeren en samenwerken met 10 actieve kernen.

Wie: reeds opererende actieve kernen, Vitaal Pendrecht, de Nieuwe Unie, deelgemeente Charlois, Charlois' Welzijn en andere sociale partners

• Jong XL

Wat: opvoedingsondersteuning voor gezinnen, coaching en begeleiding van ouders en jongeren.

Hoe: vestigingen van een Centrum voor Jeugd en Gezin in iedere deelgemeente. De centra zijn bedoeld voor zorg en opvoeding van kinderen van 0-18 jaar. XL is een noodzakelijke uitbreiding van het concept voor de doelgroep 18-23 jaar voor de grote groep jongeren zonder startkwalificatie en werk. Eén loket voor jongeren en zo min mogelijk extern doorverwijzen: beetpakken, vasthouden en weer loslaten als zaken geregeld zijn.

Wie: ouders die opvoedingsondersteuning nodig hebben, jongeren zonder startkwalificatie en werk.

Bestaande instrumenten

Rotterdam kiest nadrukkelijk voor een gebiedsgerichte aanpak als de reguliere inzet en werkwijze in een buurt tijdelijk tekortschiet. Zo wordt de aanpak van de grootstedelijke problematiek in het project 'Rotterdam Zet Door' de komende jaren gecontinueerd. De Rotterdam-wet, die het mogelijk maakt de sociale en economische druk in bepaalde gebieden te verlichten, wordt waar nodig ingezet. Stadsmariniers zijn in een aantal hotspots (straten met een lage score op de veiligheidsindex) op onorthodoxe wijze actief. Het Sociaal Platform Rotterdam, de sociale denk- en doentank van de gemeente Rotterdam, richt zich onder voorzitterschap van WRR-lid Pieter Winsemius op het versterken van de sociale kwaliteit in de wijken.

Financiering van de programma's

Voor beide wijken worden programma's ontwikkeld om een integrale gebiedsgerichte aanpak te realiseren. De maatregelen in de uitvoeringsprogramma's voor Pendrecht en Afrikaanderwijk worden als volgt gefinancierd:

- het stellen van prioriteiten door de diensten
- extra gemeentelijke en deelgemeentelijke middelen
- financiering door woningcorporaties
- financiering uit Rijksgelden zoals 'Extra wijkinterventie 2006/2007'

Voor de pijlers fysiek, economie en veilig wordt geld vrijgemaakt uit bestaande programma's. Voor de vernieuwende

programmaonderdelen voor de pijler sociaal mikt Rotterdam op cofinanciering van betrokken partijen (stad, deelgemeenten, woningbouwcorporaties en rijksoverheid).

Contactgegevens van wethouder 'Pact op Zuid': 010 - 417 20 56

Colofn
Dit is een uitgave van de gemeente Rotterdam. Fotografie van dS+V en Joop Reyngoud
Vormgeving: Grafisch Bureau DUS

Gemeente Rotterdam

'Pact op Zuid' van Rotterdam

Sociale herovering en kansgedreven buurtbeleid in Pendrecht en Afrikaanderwijk

'Pact op Zuid' van Rotterdam

Sociale herovering en kansgedreven buurtbeleid in Pendrecht en Afrikaanderwijk

Rotterdam is de stad met vele gezichten. Het is een stad met veel economische bedrijvigheid – in haven, centrum en op bedrijventerreinen –. Een stad van kunst en cultuur. Een stad met veel wetenschappelijke kennis, een universiteit, twee hogescholen en een medisch centrum. En een stad die bol staat van de sport en evenementen. Maar dit staat in schril contrast met de bovenmatige problemen in een aantal wijken: de tweedeling tussen autochtoon en allochtoon, het grote aantal kansarmen, werkloosheid, jongeren zonder startkwalificatie, verloedering van woningen, geweld achter de voordeur en overlast van jongeren en verslaafden vragen om een actieve aanpak. Veel van deze problemen zijn samengebond in een paar wijken op Zuid.

Pendrecht en Afrikaanderwijk

Pendrecht en Afrikaanderwijk zijn twee wijken in Rotterdam-Zuid die te kampen hebben met overmatige problemen. Problemen op het gebied van veiligheid, de leefomgeving en sociale structuren maken dat Pendrecht en Afrikaanderwijk de afvoerputjes van Zuid zijn geworden. Neem Pendrecht. De afgelopen jaren is de bevolkingssamenstelling van de wijk radicaal veranderd. Het eenzijdige woningaanbod trok mensen uit lagere sociaal-economische klasse. Bewoners die het zich konden permitteren verlieten de wijk. De wijk is daardoor verjongd en verkleurd. Veel Pendrechtse gezinnen hebben te kampen met opvoedingsproblemen. In de wijk zijn veel moeilijk hanteerbare jongeren en kinderen die thuis verwaarloosd worden. Vooral de problematiek binnen de Antilliaanse gemeenschap is groot. Ook het onderwijs ziet zich daardoor geconfronteerd met grote problemen. De Afrikaanderwijk is een van de kleurrijkste wijken van Rotterdam. Vooral op marktdagen is goed te zien dat er veel verschillende culturen samenkomen. In de Afrikaanderwijk is het opvallend dat woningen een lage economische waarde hebben. De werkloosheid is hoog en het gemiddelde inkomen laag. Er wonen veel etnische minderheden en jongeren. De woningvoorraad bestaat voornamelijk uit corporatiebezit. De Afrikaanderwijk is een gezinsrijke wijk: er wonen relatief veel gezinnen met kinderen. En het is een jonge wijk: iets meer dan een derde van de bevolking is jonger dan 20 jaar.

Sociale herovering

De problemen in de wijken zijn grofweg in te delen in drie categorieën: **fysieke, economische en sociale problemen**. Deze drie termen vormen ook de pijlers van het Rotterdamse meerjarig investeringsprogramma op Zuid, het 'Pact op Zuid'. In dit programma wordt de wijk als het ware weer teruggegeven aan bewoners. Om Rotterdamse wijken weer op orde te krijgen is begonnen met sociale herovering. Hierbij is de wijk teruggegeven aan bewoners door te investeren in school, heel en veilig. Door het versterken van het toezicht, de inzet van interventieteams, de aanpak criminelen en het beveiligen van woningen is een basisniveau van veiligheid bewerkstelligd. Door vervolgens aandacht te besteden aan de buitenruimte, speelplekken aan te leggen, woningen te renoveren en nieuw te bouwen wordt een wijk weer leefbaar. Vitale bewonerskernen worden gestimuleerd en ingezet als voortrekkers. Ook de sociaal zwakkeren in de wijk krijgen aandacht.

Pendrecht en Afrikaanderwijk: enkele cijfers

De wijk Pendrecht heeft 12.234 inwoners waarvan 43% behoort tot een etnische minderheid. Het aantal mensen onder de 20 jaar bedraagt maar liefst 27%. Bijna 60% van de gezinnen bestaat uit alleenstaande moeders. De Afrikaanderwijk heeft ruim 9.000 inwoners, waarvan 83% allochtonen. De Turkse gemeenschap is uitgegroeid tot de grootste bevolkingsgroep in de wijk (33%). Van het woningbestand in de Afrikaanderwijk is 95% een huurwoning. Van alle adressen wordt 18% korter dan 2 jaar bewoond. De economische waarde van woningen ligt in de Afrikaanderwijk met € 59.464 onder het stedelijke gemiddelde. Het percentage uitkeringsontvangers is 13% van de bevolking (tegenover het stedelijk gemiddelde van 7%).

Gebiedsgerichte aanpak

De stad kiest nadrukkelijk voor een gebiedsgerichte aanpak. Dat betekent dat de inzet van stad, deelgemeente, diensten en andere partijen bepaald worden door wat er specifiek in het gebied nodig is. Dit vereist concrete werkafspraken tussen de deelnemende organisaties. Deze werkafspraken zijn vastgelegd in uitvoeringsprogramma's. In Pendrecht en de Afrikaanderwijk is deze gebiedsgerichte aanpak vormgegeven in proefprojecten. De voor de wijken opgestelde uitvoeringsprogramma's bevatten concrete maatregelen en doelstellingen op het gebied van economie, veiligheid, sociaal en fysiek. Daarbij worden de volgende thema's als verbindend gezien: jeugd groeit kansrijk op, hulp en steun voor bewoners en het bevorderen en actief inzetten van vitale kernen en bewoners. Voor de realisatie van de uitvoeringsprogramma's vindt ambtelijke en bestuurlijke afstemming plaats in de wijk zelf, te weten in het projectbureau Pendrecht en in de straatwinkels in Afrikaanderwijk. Meer contacten tussen bestuur, ambtelijke organisatie en bewoners betekent ook meer vraag-gerichte sturing. Informatiebijeenkomsten over de voortgang vinden tweemaal per jaar plaats. In de programma's spelen communicatie en cultuur een prominente rol.

Enkele programmaonderdelen zijn:

- Sociale aanpak: projecten voor toeleiding naar taalcursussen, onderwijs en schuldhulpverlening en werkgelegenheidsprojecten.
- Buurtparticipatie: buurtouders, wijktheater, proeftuin bewonersparticipatie (Pendrecht) en kinder/jongerenpersbureau, taalcampagne voor allochtone mannen en InZicht (Afrikaanderwijk).
- Sport en beweging: verbeteren speelterreinen. Toeleiden naar sportieve activiteiten en sportverenigingen.
- Gezin en jongeren: meer gezinscoaches en versterken jeugdhulpverlening.
- Startkwalificatie: alle jongeren aan een startkwalificatie helpen
- Conceptuele aanpak: kindercampus, jeugdkansenzone en woonschool Antillianen (Pendrecht) en JONG XL (Afrikaanderwijk)

Met z'n allen

Het 'Pact op Zuid' is een meerjarig investeringsprogramma voor de Rotterdamse Zuidoever. Het is een proces, waarvoor een lange adem nodig is. Om het risico van snelle projecten en de daarmee gepaard gaande scepsis bij bewoners en ondernemers te voorkomen wordt ingezet op een programmaduur van vijf à tien jaar. Het proces kan alleen slagen als iedere partij zijn steentje bijdraagt. Daarvoor worden zogenoemde vitale coalities gesmeed. Bewonersorganisaties, actieve bewonersgroepen, zelforganisaties, ondernemers en welzijnsorganisatie hebben input geleverd bij het opstellen van de uitvoeringsprogramma's. Communicatie tussen bewoners, ondernemers, gemeente en haar partners vindt plaats door te informeren, te participeren en te signaleren.

